

В.Ф. СІРЕНКО

Василь Федорович Сіренко, доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік НАПрН України, заслужений діяч науки і техніки

РЕЦЕНЗІЯ НА ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКУ МОНОГРАФІЮ «ACTUALNE PROBLEMY PRAWA POLSKI I UKRAINY»*

Спільна монографія Гданського університету та Київського університету права НАН України охоплює широке коло проблем розвитку законодавства Польщі й України і аналіз наукових засад його розвитку в сучасний період.

Монографія складається з розділів та підрозділів, підготовлених відомими польськими та українськими вченими, що дає змогу на високому науковому рівні детально і комплексно розглянути актуальні проблеми різних галузей права Польщі та України.

Сучасна правова наука головним завданням вбачає розробку теоретичних та прикладних проблем на ґрунті досягнень європейської і світової науки, що є особливо важливим в умовах європейської та загальносвітової інтеграції. Тому спільні наукові пошуки польських та українських вчених сприяють взаємозбагаченню й розвитку як української, так і польської правової науки, розробки якої є підґрунтям для вдосконалення законодавства України та Польщі в контексті гармонізації європейського законодавства.

Особливо актуальними є конституційно-правові аспекти забезпечення функціонування держави в сучасних умовах, порівняльно-правові аспекти положень конституції України та Республіки Польщі й механізму внесення до них змін.

Надзвичайно важливими в сучасний період є дослідження основних етапів генези національної конституційно-правової доктрини, роль академічної юридичної науки в розвитку конституційної теорії, вклад членів та науковців Національної академії наук України у формування та реалізацію конституційно-правової стратегії побудови демократичної, правової, соціальної держави та громадянського суспільства, забезпечення євроінтеграційних прагнень України. Значну увагу приділено розвитку сучасного етапу конституційного процесу, його проблемам, завданням та ролі науки в забезпеченні сучасного конституційного розвитку в Україні.

Причому трансформація доктрини сучасного конституційного права розглядається в контексті організації й функціонування держави, тому особлива увага приділяється доктринальному переосмисленню основ конституційного ладу, який уособлює передбачену конституцією форму (форми) держави – за характером державного правління – і форми безпосереднього народовладдя.

У монографії досліджуються також важливі теоретико-методологічні основи конституційно-правових засад функціонування й розвитку системи державної влади у сучасній демократичній державі. Це є безперечно актуальним як для України, так і для Польщі. Водночас аналізується історичний досвід розвитку держави та відповідні надбання як науки, так і законодавства у зв'язку з цим. Зокрема, звертається увага дослідників, що у преамбулі Конституції Польщі вона проголошується як «наступник» попередніх конституцій із обов'язком збереження визначеними «попередниками» традиційності щодо гарантування, зміцнення та збереження громадянських прав, поваги до свободи і справедливості, співпраці влади.

Необхідно зазначити, що складність та дискусійність наукових проблем, які охоплено в зазначеній монографії, потребують певного комплексного осмислення з огляду на зміни, що відбуваються як в Україні та Польщі, так і на геополітичному рівні.

У демократичних державах, якими є Республіка Польща та Україна, реформування правової системи полягає у встановленні законності й правопорядку, забезпеченні верховенства права, тому вчені справедливо вважають, що для її реалізації важливе значення має дотримання певних принципів – основних засад, як

© В.Ф. Сіренко, 2018

* Рецензія на кн.: *Actualne problemy prawa Polski i Ukrainy / Pod redakcją Andrzeja Szymta, Jurija Boszyckiego, Jakuba Steliny, Waczesława Mikołajowicza Iwanowa.* – Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, 2018. – 556 s.

одного із чинників її ефективності. При цьому правова реформа потребує узгодженості з економічними і фінансовими можливостями, кадровим та інституційним забезпеченням, легітимності, які забезпечують її ефективність.

У монографії на високому науковому рівні розглянуто проблеми розвитку адміністративного права. В Україні дуже актуальною в сучасних умовах є децентралізація влади. Звертається увага також, що у ст. 15 Конституції Польської Республіки зазначається, що територіальний устрій Польської Республіки слугує децентралізації публічної влади.

Істотна частина адміністративної діяльності покладається на місцеві органи або інші уповноважені суб'єкти. Така децентралізація влади в державі сприяє розвитку демократії, оскільки відбувається розширення впливу територіальних громад, соціальних груп та громадськості в цілому на справи публічного значення. Як цілком слушно зазначається в дослідженні, демократична держава завжди прагне залучити громадськість до здійснення публічних функцій урядування з метою оптимального задоволення різнобічних потреб людини та народу в цілому.

Значну увагу в монографії приділено проблемам охорони нематеріальної культурної спадщини. Висвітлено правову базу нематеріальної культурної спадщини України у співвідношенні з Концепцією ЮНЕСКО про охорону нематеріальної культурної спадщини, визначено основні характеристики об'єктів цієї спадщини, запропоновано їх класифікацію з урахуванням вимог зазначеної Конвенції. Дослідження цієї тематики характеризується глибиною, детальністю та науковою новизною.

Одним із актуальніших напрямів наукових досліджень, що становлять зміст монографії, є проблеми інтелектуальної діяльності та її значення в соціально-економічному розвитку сучасної України, посиленню правової охорони інтелектуальної власності, аналізу чинного законодавства нашої країни в цій сфері та розвитку національної системи охорони інтелектуальної власності в контексті інтеграції України у європейську спільноту.

Як цілком слушно зазначається в дослідженні, економічне, політичне, культурне чи будь-яке інше цивілізоване співіснування України із європейською спільнотою, країнами світу передбачає врахування міжнародних стандартів у галузі інтелектуальної власності, що створювались світовою спільнотою протягом століть, але надзвичайна активізація яких спостерігається в останні десятиліття. Зазначені стандарти передбачають певні правила поведінки в аспекті міжнародної торгівлі, захисту прав та інтересів авторів і власників охоронних документів у галузі інтелектуальної власності. У монографії сформульовано науково обґрунтовані пропозиції щодо подальшого вдосконалення законодавства, спрямованого на забезпечення конституційних прав громадян на захист інтелектуальної власності, сприятливих умов для створення нових, сучасних об'єктів інтелектуальної власності, розвитку цивілізованого ринку цих об'єктів.

Важливою науковою проблемою, що також розглядається у монографії, є вдосконалення правового регулювання фінансової діяльності органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні. Це особливо актуально з огляду на те, що правове регулювання фінансової діяльності місцевих рад має великий потенціал впливу на суспільні відносини, що складаються у сфері діяльності органів місцевого самоврядування. Проблеми децентралізації державної влади, які необхідно вирішити в Україні в сучасний період, тісно пов'язані з рівнем фінансової самостійності органів місцевого самоврядування і, зокрема, місцевих рад.

У дослідженні здійснено науковий аналіз організації та системи органів місцевого самоврядування, їх особливостей, обґрунтовано слушні пропозиції щодо законодавчого закріплення співвідношення функцій і повноважень органів місцевого самоврядування та держави у фінансовій сфері в умовах децентралізації влади.

У цілому монографія становить великий науковий інтерес. Різноманітний та дуже вдало сформований склад авторського колективу як польських, так і українських науковців дав можливість розглянути широку тематику нагальних проблем розвитку сучасної правової науки у Польщі та Україні на високому науковому рівні.